

Nr 20.

Ankom till riksdagens kansli den 14 mars 1939 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bemyndigande för riksgäldskontoret att ställa medel till förfogande för statliga inköp från utlandet.

I en till riksdagen avlåten, den 20 januari 1939 dagtecknad proposition nr 59, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att riksgäldskontoret intill utgången av budgetåret 1939/40 må förskottsvis, genom överlämnande av statsskuldbervis med form och förfallotid bestämda i samråd med riksbanken, ställa medel till förfogande för myndighet, åt vilken uppdrages att enligt fastställda direktiv och i av riksdagen medgiven utsträckning verkställa inköp för statens räkning från utlandet, att användas för förvärv från riksbanken av för nämnda verksamhet erforderliga belopp i guld och valutor.

I samband med anmälan av en av fullmäktige i riksbanken ingiven framställning om fortsatt suspension av sedlarnas inlöslighet med guld behandlades i propositionen nr 318 till 1937 års riksdag spörsmålen om riktlinjerna för den ekonomiska politikens utformning i dåvarande konjunkturläge och om medlen för förverkligandet av denna politik. I syfte att bereda riksbanken ökade möjligheter att genom operationer i kapitalmarknaden öva inflytande på ränteutvecklingen och samtidigt låta valutareserven komma till en för folkhushållet värdefull användning framlades i anslutning därtill förslag om bemyndigande för riksgäldskontoret att förskottsvis, genom överlämnande av statsskuldbervis med form och förfallotid bestämda i samråd med riksbanken, ställa medel till förfogande för den myndighet, åt vilken kunde komma att uppdragas att enligt fastställda direktiv verkställa inköp för statens räkning från utlandet. Statsskuldbevisen skulle av myndigheten användas för förvärv från riksbanken av för myndighetens verksamhet erforderliga belopp i guld och valutor intill ett värde efter dagskurs av högst 100 miljoner kronor.

I propositionen nr 308 till 1938 års riksdag, i vilken anmäldes frågan om fortsatt befrielse för riksbanken från skyldigheten att inlösa sedlarna med guld, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att lämna riksgäldskontoret bemyndigande att förskottsvis, i samma ordning som tidigare, ställa ytterligare

medel till förfogande för statlig upphandling från utlandet. Bemyndigandet skulle även denna gång avse ett belopp av 100 miljoner kronor.

De bemyndiganden som riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts här nämnda förslag givit riksgäldskontoret hava utnyttjats för upphandling och lagring för statens räkning av varor erforderliga såsom beredskapsreserv i händelse av avspärning. Detta har skett med stöd av beslut vid 1937 och 1938 års riksdagar innefattande medgivande till sådana inköp intill ett sammanlagt belopp av 140 miljoner kronor. Inköpen hava verkställts genom ett särskilt organ, statens reservförrådsnämnd. Särskilda medel ha anvisats för bestridande av med upphandlingen förenade kostnader i svenskt mynt. Medel ha anvisats, respektive i riksstatsförslaget för nästa budgetår äskats jämväl för täckning av förskotten, i den mån dessa beräknats bliva utnyttjade.

Beträffande det i nu förevarande proposition framlagda förslaget har *chefen för finansdepartementet* anfört följande.

Under den tid det system för statlig upphandling, om vars grunddrag jag här erinrat, ägt bestånd, har behovet av statliga reservlager av olika varor allt mera trätt i förgrunden under det att minskad betydelse tillkommit de penningpolitiska synpunkter som ursprungligen motiverade tillskapandet av en form för utnyttjandet av riksbankens valuta-reserv, varigenom denna i viss utsträckning omvandlades i en reserv av inhemska statsskuldbervis. Anledning föreligger därför knappast längre att behandla frågan om den statliga upphandlingen som en del av det större problemet om riktlinjerna för valutapolitiken och utformningen av de hjälpmedel varmed penningpolitiken har att arbeta.

Enligt vad *chefen för handelsdepartementet* denna dag i annat sammanhang närmare utvecklar finnes anledning att redan innevarande budgetår fortsätta med inköpen av varor för statlig lagerhållning utöver den tidigare beslutade ramen, 140 miljoner kronor. Då den ytterligare utvidgning av lagerhållningen som nu kan övervägas synes böra gå utöver även den gräns som uppdrages av de riksgäldskontoret lämnade förskotts-bemyndigandena å sammanlagt 200 miljoner kronor, torde förslag lämpligen böra föreläggas riksdagen om en vidgad finansieringsfullmakt utan avvaktande av den proposition i valutafrågan som senare bör framläggas.

Utnyttjandet av den riksgäldskontoret lämnade finansieringsfullmakten är bundet genom riksdagens beslut om den omfattning vari inköp må verkställas. Fullmaktens utsträckning synes mig därför icke, såsom hittills skett, behöva siffermässigt bestämmas av riksdagen. Mera praktiskt synes vara att ett bemyndigande gives riksgäldskontoret att intill utgången av nästa budgetår förskottsvis tillhandahålla de medel som erfordras för den av riksdagen medgivna upphandlingen. Frågan om eventuell förnyelse av fullmakten torde få anmälas för riksdagen i samband med att medel äskas för täckande av utgifter finansierade genom förskott.

Utskottet.

Med hänsyn till vad departementschefen anfört till stöd för det föreliggande förslaget har utskottet — som icke funnit anledning till erinran mot att förevarande spörsmål utbrytes från sitt tidigare sammanhang med penningpolitiken — ansett sig böra tillstyrka, att riksdagen lämnar riksgäldskontoret bemyndigande att förskottsvis finansiera inköp av varor för statlig la-

gerhållning utan att, såsom förut skett, samtidigt begränsa bemyndigandet till att avse visst belopp. Såsom i propositionen framhålls, är utnyttjandet av finansieringsfullmakten bundet genom riksdagens beslut om den omfattning, vari inköp må verkställas. Härtill kommer, att det ifrågasatta bemyndigandet är begränsat intill utgången av budgetåret 1939/40.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 14 mars 1939.

På bankoutsrottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Åkerberg, Ehrnberg, Sandén, Holmström, Sundvik, Bodin i Visby, Lindbärg* och Albertsson;

från andra kammaren: herrar Lovén, Andersson i Falkenberg, K. A. Westman, Gustavson i Västerås, Osberg, Svedman*, Andersson i Lindome* och Sundberg*.

---

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.